

Sodų bendrijose gyvena beteisiai miestiečiai

FORMALIAI sodų bendrijos gali perduoti savivaldybėms savo kelius, tačiau niekas nežino, nei kaip, nei už ką tai padaryti.

© Eimanto Chachlovo nuotr.

Klaipėdos miesto bendrasis planas numato, kad mieste esančios sodų bendrijos turėtų tapti gyvenamaisiais kvartalais, tačiau priemonių planas šiai transformacijai įgyvendinti nenumatytas. Pagrindinė kliūtis - nesuformuoti, neregistruoti ir reikalavimų neatitinkantys sodų bendrijų keliai. Vyriausybėje įstrigo įstatymo pataisa, numatanti sodų bendrijų kelių perdavimą savivaldybėms. Patys sodininkai nesutaria, ar sodininkų bendrijos, ar gyvenamojo kvartalo statusas jiems naudingesnis siekiant pagerinti infrastruktūrą.

Klaipėdos mieste yra registruota 21 sodų ir sodininkų bendrija. Beveik pusė bendrijų įsikūrusios šiaurinėje miesto dalyje, Kretingos gatvėje. 6 arų dydžio sklypeliuose vis mažiau sodininkų bulves ir morkas augina, kur kas geriau čia dera sodo ir gyvenamieji namai. Tik štai bėda, kad prie jų privažiuoti sudėtinga, nes sodų bendrijų gatvės labai siauros, žvyruotos, duobėmis nusėtos, neapšviestos. Daugelis sodų bendrijų iki šiol neturi ir kitų miesto komunikacijų: vandentiekio, lietaus nuotekų tinklą, kanalizacijos.

Valdžia prašymų nesulaukė

Klaipėdos savivaldybės tarnautojai apie sodų bendrijas atsiliepia nevienareikšmiškai, nes nėra nei bendros strategijos, nei priemonių problemoms sodų bendrijose spręsti.

Statybos ir infrastruktūros plėtros skyriaus vedėjas Valdas Švedas įsitikinęs, kad sodų bendrijos pačios turi rūpintis savo infrastruktūra.

"Jos kaip ir priklauso miestui, kaip ir ne. Mes į sodų bendrijas neiname ir jų teritorijose teisiškai tvarkytis negalime. Sodų bendrijos turėtų išsiregistruoti iš sodų bendrijos, prisiregistruoti prie miesto ir perduoti jam gatves, tik tuomet mes būtume įpareigoti rūpintis jų keliais. Dabar sodų bendrijos gali tvarkyti gatves savo lėšomis, bet projektai, žinoma, turi būti suderinti su Savivaldybe", - aiškino V. Švedas.

Miesto ūkio departamento direktorius Liudvikas Dūda prisipažino, jog net nežino, kiek sodų bendrijų yra Klaipėdos mieste.

"Strateginiame veiklos plane nėra numatyta, jog sodų bendrijos taptų gyvenamaisiais rajonais, nėra suformuotas ir priemonių planas tokiam tikslui įgyvendinti. Teoriškai sodų bendrijos gali išsimatuoti, Registru centre užregistruoti gatves su visais priklausiniais ir kreiptis į Savivaldybę dėl jų perdavimo. Dėl sodų bendrijos gatvių perėmimo turėtų spręsti Taryba. Kol kas tokių prašymų iš sodininkų dar nesulaukėme", - tvirtino L. Dūda.

Sodininkų nuomonės išsiskiria

Žemėtvarkos skyriaus vedėja Raimonda Gružienė tvirtino, jog 16 sodų bendrijų miestui moka mokesčius.

"Miesto Bendrajame plane yra nuostata, kad sodų bendrijos turėtų tapti gyvenamaisiais kvartalais, tačiau šį procesą turėtų inicijuoti pačios bendrijos. Statusą jos gali pakeisti, jeigu du trečdaliai sodininkų tam pritaria susirinkimo metu, tačiau sodininkų nuomonės šiuo klausimu išsiskiria. Gyvenant sodų bendrijoje reikia mokėti mokesčių už žemės ūkio paskirties žemę, kuris yra mažesnis už gyvenamosios paskirties sklypo mokesčių", - pastebėjo R. Gružienė.

Pasak tarnautojos, sodų bendrijos gali perduoti savo kelius Savivaldybei, tačiau perdavimo tvarka yra nuolat keičiama.

"Vyriausybė nutarė, jog sodų bendrijos gali perduoti kelius savivaldybėms, tačiau savivaldybėms tai nepriimtina, nes nėra skiriama lėšų nutarimui įgyvendinti. Kelių direkcijos lėšas galima naudoti tik pagal reglamentą, o jame nėra numatytas sodų bendrijų kelių perėmimas. Taigi reikėtų keisti ir šį reglamentą.

Be to, sodų bendrijose labai iškraipyta sodų struktūra, daugelio sodų ribos yra išsiplėtusios kelių sąskaita ir gatvių iš esmės neliko, tik pėsčiųjų takai", - aiškino R. Gružienė.

Mieste būtų geriau

Mažajame Kaimelyje, tarp Kretingos gatvės ir Dangės upės, esančioje "Baltijos" sodų bendrijoje, turinčioje 250 sklypų, nuolatos gyvena 80 gyventojų.

"Didelė dalis sodininkų valdo po 2-3 sklypus, nes vieno sklypo dydis vos siekia 5 arus. Šią vasarą sodų bendrijoje tiesiamos vandentiekio ir nuotekų komunikacijos. Jas įvedus maždaug 50 procentų sodų sklypų taps nuolatos gyvenami", - prognozavo bendrijos pirmininkė Elvyra Venckūnienė.

Pašnekovė, pasidžiaugusi, kad miesto komunikacijos pagaliau pasiekė jos vadovaujamą sodų bendriją ir sodininkams nieko nekainuoja, pasiguodė, jog kitas infrastruktūros gerinimo etapas - gatvių tvarkymas - bus sodininkų bendrijai finansiškai nepakeliamas.

"Sodininkai skirtų savo lėšų keliams tvarkyti, apšvietimui, tačiau be miesto paramos nepajėgsime susitvarkyti. Įstatymo pataisa, numatanti sodininkų bendrijų kelių perdavimą savivaldybėms, įstrigo. Net jeigu ji bus priimta - tai kažin ar mums bus naudinga. Savivaldybė magistralinių miesto gatvių nesusitvarko, kur jai ten iki mūsų mažų gatvelių.

Kita vertus, Sodininkų bendrijų įstatymas visiškai neatitinka tikrovės. Valdyti ir tvarkytis pagal jį - labai sudėtinga, labai daug apribojimų. Jeigu sodininkų bendrijas miestas perimtų, visiems būtų geriau", - svarstė E. Venckūnienė.

Pašnekovės manymu, susitvarkius infrastruktūrą, kitas bendrijos etapas galėtų būti gyvenamojo kvartalo statuso įteisinimas.

"Kol kas tokie lūkesčiai - tik pavienių žmonių idėjos, kurias įgyvendinti labai sunku. Sodų bendrijoje dar daug sodininkų mėgėjų, kurie gyvena daugiabučiuose, o čia tik leidžia laisvalaikį vasarą, augina gražius sodus, sodina daržus. Yra ir apleistų, neprižiūrimų sodų, su kuriais - didžiausias vargas. Jiems sodų bendrijos perorganizavimas į gyvenamąjį kvartalą nereikalingas. O pagal įstatymą, norint priimti tokį sprendimą, turi visi dalyvauti ir pritarti reorganizacijai du trečdaliai sodų bendrijos narių", - sakė sodų bendrijos "Baltija" pirmininkė.

"Sodai seniai nėra sodai"

Tauralaukyje, sodų bendrijoje "Tauras", 364 sodo sklypus valdo 357 sodininkai. Gyvenamųjų namų, kuriuose nuolatos gyvena žmonės, čia yra apie 200. "Tauro" bendrijos sklypai yra didesni, siekia beveik 9 arus.

Platesni čia ir keliai (jiems suteikta D2 kelio kategorija), tačiau Klaipėdos savivaldybė, ateinančiais metais planuojanti Pajūrio gatvės rekonstrukciją bei visai šalia sodų bendrijos "Tauras" esančių Akmenų, Vėjo, Debesų, Smėlio ir Žvaigždžių gatvių asfaltavimą, bendrijos sodų kelius aplenkia.

Neseniai "Tauro" valdybos pirmininku išrinktas Tomas Simaitis teigia, jog šie sodai "seniai nėra sodai".

"Čia gatvės plačios, ir intensyviai statomi gyvenamieji namai, kuriuose žmonės nuolat gyvena, kuriasi šeimos, vaikai eina į mokyklą. Gatvės - tragiškos, žiemą jomis išvažiuoti sunku. Sutemus vaikams pavojinga pareiti iš mokyklos, tačiau pirmiausia turime užbaigti vandentiekio, nuotekų ir lietaus

kanalizacijos projekto trečiąjį etapą, kuriam šiuo metu "Klaipėdos vanduo" ieško rangovo. Kai bus visiems sklypams padaryti komunikacijų įvadai, žiūrėsime, kokius kelių infrastruktūros gerinimo darbus galime padaryti.

Patiems savo lėšomis susitvarkyti kelius būtų utopija, Europos Sąjunga sodininkų bendrijų neremia, tad svarstytume galimybę reorganizuoti sodų bendriją į gyvenamųjų namų kvartalą ar tiesiog prisijungti prie miesto. Tai vienas iš naujai išrinktos valdybos tikslų. Tuomet gal būtų lengviau prašyti miesto, ES paramos keliams. Tačiau pačiame Tauralaukyje kol kas daug neasfaltuotų gatvių. Kažin ar panaikinus sodų bendrijos statusą greičiau gautume Savivaldybės paramą", - abejojo T. Simaitis.

Užburtas ratas

Savo pareigas naujam vadovui perduodanti 15 metų bendrijai "Taurus" vadovavusi Asta Kargaudienė optimizmu taip pat netrykšta.

"Daug kartų kalbėjau su Savivaldybės administracija. Jų teigimu, sodų kelių būklė nepasikeis net panaikinus sodų bendrijos statusą, nes Savivaldybė neturinti lėšų kelių tvarkymo darbams. Žmonės gali savo iniciatyva tvarkyti kelius, tačiau sodų bendrijoje dvejus metus nebuvo išrinkta valdyba, nusiritome iki teismų. Vandentiekio ir nuotekų komunikacijos tiesiamos nuo 2007 metų, nes dalis sodininkų mėgėjų atsisakė už jas mokėti ir procesas įstrigo teismuose. Juk yra tokių sodininkų, kurie neketina statyti namų ir net sodo neprižiūri, o piktžolės augina ir už nieką mokėti nenori", - skundėsi buvusi bendrijos vadovė.

Pašnekovė pastebėjo, jog sodų bendrijos gyventojai, net ir pasistatę gyvenamuosius namus, neskuba keisti žemės paskirties.

"Sodų bendrijose žemės paskirtis yra žemės ūkio. Mokesčiai už ją perpus mažesni ir net nepriklauso nuo sodo sklypo dydžio. Ar sodininkas turi vieną, ar tris keturis sujungtus sklypus, moka tokio pat dydžio sodininko mokestį", - vardino Sodininkų įstatymo spragas pašnekovė.

Sodininkų bendrijos statuso keitimas, anot A. Kargaudienės, strigs ir dėl finansinių kliūčių.

"Keičiant statusą reikės tvarkyti dokumentus. Tai kainuos, o lėšos nenumatytos. Sodų bendrijose padėtis yra kritinė. Būtina keisti patį Sodininkų bendrijų įstatymą, tačiau nėra net projekto. Visi tik kalba, bet dirbti niekas nenori.

Užburtas ratas, aklavietė, iš kurios negalime išlipti. Vyriausybė leido statyti soduose gyvenamuosius namus, tačiau infrastruktūrai nėra jokių reikalavimų. Pasižiūrėkite, kokia padėtis kituose soduose. Sodininkai leidžia nuotekas ir niekas nieko negali nubausti. Sodų bendrijų pirmininkai neturi galių, nes yra tų pačių sodininkų išlaikomi", - sakė ilgametė sodų bendrijos "Taurus" vadovė.

"Sodininkai - beteisiai piliečiai"

Eidigintas GERMANAVIČIUS, Lietuvos sodininkų bendrijų asociacijos garbės pirmininkas Sodų bendrijos Lietuvoje turi tokį patį statusą, kaip užsienio šalių ambasados. Formaliai jos yra Lietuvos Respublikos teritorijoje, tačiau de facto niekam nepriklauso, nors jose nuolatos gyvenantys ir

deklaravę gyvenamąją vietą asmenys moka mokesčius. Nepaisant to, jiems jokios paslaugos neteikiamos. Esame beteisiai, kaip negrai 1930 metais.

Pagal Sodų bendrijų įstatymą, esame visateisiai Lietuvos piliečiai, tačiau savivaldybių funkcijos pasibaigia ties sodininkų bendrijų vartais. Sodininkų bendrija pagal įstatymą traktuojama kaip poilsio ir gyvenamoji vieta. Vyriausybė leido sodininkams sodų sklypuose statyti sodo ir gyvenamuosius namus, tačiau tuo viskas ir pasibaigė. Vienas iš ES reikalavimų buvo ne mažiau kaip 95 procentams šalies gyventojų užtikrinti vandens tiekimą ir nuotekų infrastruktūrą. Lietuva šį įsipareigojimą įgyvendino, eliminavusi sodininkų bendrijas. Dabar Vyriausybėje įstrigo sodų bendrijų kelių perdavimo savivaldybėms procesas.

INFORMACIJA

Pagal šiuo metu galiojantį Sodininkų bendrijų įstatymą, bendrojo naudojimo kelius ir gatves sodininkų bendrijos galėtų atiduoti savivaldybėms, tačiau prieš tai reikia atlikti kadastrinius jų matavimus ir registruoti, o sodininkų bendrijos tam neturi lėšų. Gegužės viduryje grupė 18 skirtingoms partijoms priklausančių parlamentarų Seime įregistravo Vietos savivaldos įstatymo pataisas, numatančias savivaldybėms perduoti rūpinimąsi sodininkų bendrijose esančiais viešaisiais keliais ir gatvėmis. Tačiau tokioms įstatymo pataisoms nepitaria Vidaus reikalų ministerija. Ministro Tomo Žilinsko teigimu, nustačius pareigą savivaldybėms prižiūrėti, remontuoti ir tiesti visus sodininkų bendrijų kelius bei gatves, organizuoti ten saugų eismą, šios būtų nepajėgios tinkamai vykdyti tų funkcijų. Ministro nuomone, sodininkų bendrijų keliai bei gatvės tėra vidaus keliai, prilyginami esantiems įmonių teritorijose. Jais esą privalu rūpintis pačioms sodininkų bendrijoms. Tokiai pozicijai pritaria ir Aplinkos, Teisingumo, Susisiekimo, Finansų ministerijos, šalies savivaldybes vienijanti Lietuvos savivaldybių sąjunga. Prie įstatymo pataisos svarstymo planuojama sugrįžti Seimo rudens sesijos metu.

INFORMACIJA

Lietuvoje yra apie 1 200 sodų bendrijų, kuriose sklypus turi apie 250 tūkst. gyventojų.